

Aan de woordvoerders integratie in de vaste commissie voor Sociale Zaken
en Werkgelegenheid in de Tweede Kamer

cc. Minister C.E.G. Van Gennip, Sociale Zaken en Werkgelegenheid

VluchtelingenWerk Nederland
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

Datum 6 april 2023
Betreft Brief VluchtelingenWerk Nederland – t.b.v. Commissiedebat Inburgering
en integratie van 13 april a.s.
Ons kenmerk O.2.2.23-012.EL

Geachte woordvoerders,

Graag wil VluchtelingenWerk Nederland u hierbij input meegeven voor het commissiedebat over inburgering en integratie op 13 april a.s. Onze input heeft betrekking op de volgende onderwerpen:

- Plan van aanpak 'statushouders aan het werk'
- Toegang van asielzoekers tot de arbeidsmarkt
- Inburgering en financieel ontzorgen

Plan van aanpak 'statushouders aan het werk'

VluchtelingenWerk steunt van harte de inzet en de ambitie van minister van Gennip zoals verwoord in [de brief](#) en bijbehorende plan van aanpak. De urgentie is groot dat kennis en capaciteiten van vluchtelingen beter tot hun recht komen en het is daarom goed dat dit plan en de vier gekozen actielijnen verder worden uitgewerkt. VluchtelingenWerk Nederland zal daar, als een van de partners van de Taskforce VIA, graag een bijdrage aan leveren. Goed is ook dat een expliciete rol is weggelegd voor het Ministerie van SZW dat *'binnen de samenwerking de Werkagenda VIA de rol van regisseur heeft, partijen bij elkaar brengt en overzicht houdt over de uitvoering, mede in het licht van het verder verbeteren van randvoorwaarden op het gebied van wet- en regelgeving'*. Met het oog op deze uitwerking plaatsen wij enkele kanttekeningen en doen enige suggesties.

Doelgroepen

Het plan is gericht op alle statushouders en onderscheidt terecht statushouders die al langer in Nederland zijn, inburgeringsgerechtigde statushouders, statushouders die nog in een opvanglocatie verblijven en kansrijke asielzoekers. De doelgroep van dit plan is dus zeer heterogeen en om de aanpak te laten slagen zou in de uitwerking naar onze mening nadrukkelijk onderscheid moeten worden gemaakt welke acties voor welke doelgroep bedoeld zijn. Hierdoor wordt het concreet en het effect beter meetbaar. Het ligt in de rede om hier ook de vluchtelingen uit Oekraïne te betrekken als een van de doelgroepen van deze aanpak. Daarbij onderstrepen we van harte het belang van de inbreng van statushouders uit al deze onderscheiden groepen in de verdere uitwerking van de plannen, zoals ook in de brief is benoemd.

Praktische inzet

Daarnaast is het plan nog onvoldoende toegesneden op het grote aandeel van de vluchtelingen dat niet taalvaardig is/wordt op B1-niveau. Voor mensen die er al langer zijn is het noodzakelijk om de nadruk op taal uit het plan wat te nuanceren en vooral in te zetten op praktische inzet. Voor de groep inburgeraars zou juist nog meer accent moeten liggen op werkelijk duale trajecten waarin taal en werk worden gecombineerd. En daar waar het gaat om het verder uitwerken van 'startbanen' pleiten we er voor om hierin oog te hebben voor de kwaliteit en perspectief van deze aanpak en hierbij het doel voor ogen te houden, namelijk sneller én duurzamer aan het werk.

Monitor

Het plan kent vele goede elementen. Wel ontbreekt een nadere kwantificering. Graag zien we deze in de uitwerking opgenomen. Om daadwerkelijk het verschil te maken vragen wij om ook op te nemen dat de resultaten actief worden gemonitord, zodat inzichtelijk wordt wat de resultaten zijn. Dit is ook van belang om de urgentie te behouden, zo nodig de aanpak te kunnen bijstellen en tevens de Tweede Kamer periodiek actief te informeren over de voortgang.

Begeleiding

Uit tal van onderzoeken blijkt hoezeer intensieve, langdurige begeleiding en nazorg van belang is voor een goede inbedding in de Nederlandse samenleving en ook de arbeidsmarkt. Deze begeleiding wordt vaak door klantmanagers van gemeenten geboden en daarnaast via maatschappelijke begeleiding in het kader van de inburgering, veelal uitgevoerd door VluchtelingenWerk in opdracht van de gemeente. Het integratieproces blijkt echter een zaak van langere adem te zijn en vraagt om persoonlijke ondersteuning op tal van leefgebieden, juist ook bij toeleiding richting arbeidsmarkt en de eerste daadwerkelijke participatie op de werkvloer. Om de actieve inzet richting duurzame arbeidsparticipatie werkelijk vruchtbaar te doen zijn is bewezen dat persoonlijke begeleiding en nazorg van cruciaal belang zijn, zowel voor de vluchteling als voor de werkgever die hiermee ontzorgd wordt. Of en in welke mate deze begeleiding wordt geboden blijkt echter sterk afhankelijk van gemeentelijk beleid.

In de uitwerking van het plan van aanpak bepleit VluchtelingenWerk:

- Onderscheid hierin de doelgroepen op wie het zich richt en snijdt de acties op hen toe.
- Kwantificeer de acties, monitor de resultaten en informeer de Tweede Kamer periodiek.
- Stimuleer dat gemeenten hun begeleidingsaanbod voor statushouders intensiveren en verlengen, hierin samenwerken met betrokken maatschappelijke organisaties en stel hiervoor voldoende financiële middelen beschikbaar, zodat er sprake kan zijn van een duurzame aanpak.

Betere en eerdere toegang van asielzoekers tot de arbeidsmarkt

Werk is een belangrijk onderdeel van het integratieproces van vluchtelingen. Snelle en duurzame toegang tot werk draagt bij aan zelfredzaamheid, waardigheid en de mogelijkheden om te integreren. Toch laat onderzoek zien dat er veel juridische en praktische barrières zijn waardoor maar weinig asielzoekers werken. Voor slechts 2% van de asielzoekers wordt een tewerkstellingsvergunning aangevraagd, een voorwaarde voor asielzoekers om in Nederland te mogen werken. Dat is een gemiste kans, omdat met werk talenten worden benut, (beroeps)vaardigheden op peil worden gehouden, taalkennis wordt opgedaan en een netwerk opgebouwd wordt ter voorkoming van uitsluiting en isolement. Daarbij kunnen werkgevers gemotiveerde arbeidskrachten goed gebruiken gelet op de huidige krappe arbeidsmarkt. VluchtelingenWerk pleit daarom voor een versoepeling van de toegang tot de arbeidsmarkt voor asielzoekers. De beperking dat werkgevers asielzoekers niet meer dan 24 weken per jaar mogen

laten werken, maakt dat het niet loont om een asielzoeker in dienst te nemen. Bovendien is deze beperking in strijd met Europese regelgeving. De 24-weeken beperking moet dan ook worden afgeschaft. Door daarnaast nadat een asielaanvraag is ingediend, de toegang tot werk te versnellen van 6 naar 3 maanden kan de wachttijd in de opvang eerder zinvol worden besteed. Wij zien aanknopingspunten in [de brief](#) aan de Tweede Kamer van 22 februari jl. die factoren benoemt die hebben bijgedragen aan de (arbeids-)participatie van Oekraïense ontheemden en welke eerste lessen hieruit getrokken kunnen worden voor andere nieuwkomers. Afschaffing van de vele administratieve belemmeringen zoals de tewerkstellingsvergunning voor asielzoekers zou hier één van moeten zijn. Een melding bij het UWV kan volstaan. Daarnaast moeten praktische randvoorwaarden zoals de inschrijving in de BRP (voor het verkrijgen van een BSN) en een geldig W-document beter op orde zijn. Tot slot ligt er een belangrijke taak bij de overheid om asielzoekers en werkgevers beter voor te lichten over de mogelijkheden voor asielzoekers om te werken, over het voorkomen van uitbuiting en over de eigen bijdrage aan het COA (Reba).

VluchtelingenWerk pleit voor een betere en eerdere toegang tot de arbeidsmarkt voor asielzoekers na drie maanden in de asielprocedure. Schaf de 24-weeken beperking af en zorg voor verbetering van de praktische randvoorwaarden, zodat werk daadwerkelijk mogelijk is. Geef asielzoekers net als vluchtelingen uit Oekraïne vrijstelling van de tewerkstellingsvergunning en voorzie werkgevers en asielzoekers van betere voorlichting.

Inburgering en ontzorgen

De Wet inburgering 2021 is ruim een jaar van kracht. [In de bijlage](#) leggen we onze eerste ervaringen uit een interne inventarisatie langs de meetlat van de beoogde (sub)doelen van de nieuwe wet. Hieruit blijkt o.a. dat:

- het veel uitmaakt in welke gemeente een statushouder wordt gehuisvest, omdat er grote verschillen bestaan in de uitvoering van de inburgering door gemeenten,
- de lange wachttijd in de opvang veel beter kan worden benut,
- ook na huisvesting in de gemeenten het wachten nog niet voorbij is,
- het financieel ontzorgen vaak juist (financiële) problemen veroorzaakt of vergroot,
- gemeenten nog weinig afspraken hebben gemaakt over het combineren van inburgering met het opdoen van praktijkervaring,
- maatwerk sterk afhankelijk is van een individuele ambtenaar en dat bijvoorbeeld de verschillende activiteiten in een huishouden vaak niet op elkaar worden afgestemd.

VluchtelingenWerk doet de volgende aanbevelingen:

- Zorg voor intensivering en uitbreiding van een integratie-/participatie-aanbod in de opvang.
- Continueer en intensiveer de ondersteuning van gemeenten en anderen bij de uitvoering van de nieuwe wet.
- Zorg voor aanpassing van het ontzorgen en verplicht gemeenten om een aanbod te doen voor financiële zelfredzaamheid.
- Verplicht gemeenten om de noodzakelijke reiskosten voor inburgering te vergoeden.
- Maak een plan van aanpak voor het wegwerken van de wachtlijsten voor de kinderopvang en inburgeringscholen.

Wij hopen dat u onze inbreng wilt betrekken bij uw inbreng in het debat. Voor vragen of een toelichting zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Frank Candel', written in a cursive style.

Frank Candel
Bestuursvoorzitter VluchtelingenWerk Nederland

Bijlage: Eerste bevindingen Wet inburgering 2021